

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดเป็นอาชีพหลักที่ชุมชนได้ทำกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก ถือเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาและเป็นทุนทางสังคมซึ่งได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาชุมชน แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนไปทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองลดน้อยลงเรื่อยๆ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายถ้าคนรุ่นหลังไม่ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาบริบทและพัฒนาการของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ด (2) เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง (3) เพื่อวิเคราะห์หาสภาพปัญหาของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง และ (4) เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและนำไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน

ขอบเขตการวิจัย กำหนดพื้นที่ศึกษางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง บ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มหน่วยผลิตหรือผู้ประกอบการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยผลิตหรือโรงงานผลิตทั้ง 4 แห่งที่เหลื่ออยู่และผู้ประกอบการรายย่อย 3 รายและสุ่มสัมภาษณ์ คนงานและช่างปั้น 7 คน (2) กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยสุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ 5 คน (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าที่มาที่เกาะเกร็ด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้ตอบแบบสอบถาม 100 คน (4) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเกาะเกร็ด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้ตอบแบบสอบถาม 70 คน และมีการจัดสัมมนากลุ่มย่อย ในวันที่ 6 ตุลาคม 2553 โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้ผู้ร่วมสัมมนาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย (2) เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน (3) เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและให้ชุมชนร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1 งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่เกาะเกร็ดเป็นอาชีพหลัก สามารถทำรายได้ให้กับคนในชุมชนมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวิวัฒนาการดัดแปลงมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมกันมาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบต่างๆ รวมทั้งเทคนิคการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนไป

2 ผลจากการวิเคราะห์ทางด้าน SWOT พบว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่เกาะเกร็ดกำลังประสบปัญหาทางด้านต้นทุนปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่ไม่สามารถกำหนดราคาได้ ผู้ซื้อ

อำนาจต่อรองมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่ผู้ผลิตรายอื่นสามารถผลิตได้ เนื่องจากที่เกาะเกร็ดจะมีต้นทุนทางด้านการขนย้ายและค่าขนส่งสูงกว่าแหล่งผลิตอื่นที่ติดถนน แต่ทั้งนี้ถ้าเป็นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ฝีมือเป็นเอกลักษณ์ส่วนตัวมีลายสลักวิจิตรจะมีคู่แข่งน้อยกว่า จึงสามารถต่อรองราคากับผู้ซื้อได้ อย่างไรก็ตามงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองยังมีปัญหาจากปัจจัยภายในเกี่ยวกับการขาดแคลนช่างฝีมือ ซึ่งต้องกระตุ้นให้เยาวชนรุ่นหลังหันมาสนใจงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและส่งเสริมให้มีงานสร้างสรรค์โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ซึ่งทำให้มีลูกค้าและสร้างอุปสงค์ของตลาดได้ตลอดเวลาเหมือนดังในอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับอุปสงค์ของตลาดเช่น จากเดิมผลิตหม้อ โอ่ง อ่าง ปรับเปลี่ยนมาผลิตกระถาง หม้อน้ำแกะสลัก และประยุกต์เป็นโคมไฟ หม้อน้ำและโถขนาดเล็ก ของที่ระลึก และของตกแต่งบ้านและตุ๊กตาที่ทำด้วยดินเผา ดังนั้นจึงเป็นไปตามข้อสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่าแม้ว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองจะมีอุปสรรคและมีจุดอ่อน แต่ก็มีจุดแข็งและโอกาสบางอย่างจึงทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองเป็นอาชีพดั้งเดิมที่สามารถถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง บ้านเกาะเกร็ด ได้แก่

จุดแข็ง

- (1) ความสามารถของช่างปั้นและช่างฝีมือ มีความยืดหยุ่นสามารถพัฒนาฝึกหัดการปั้นและการสลักลายเพื่อให้อาจปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของลูกค้า
- (2) ลักษณะความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่เกาะเกร็ดมีการผลิตผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ออกมาหลากหลายเพื่อให้ตรงตามความต้องการของอุปสงค์ของตลาด ถือเป็นทางเลือกถึงความเสี่ยง รูปแบบของผลิตภัณฑ์สามารถประยุกต์ให้ปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัยแต่ยังคงแฝงแบบลวดลายของวัฒนธรรมเดิมไว้
- (3) ความมีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด เกาะเกร็ดมีชื่อเสียงทางด้านงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองตั้งแต่สมัยโบราณเป็นที่รู้จักกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (4) แหล่งที่ตั้ง เกาะเกร็ดเป็นแหล่งที่ตั้งที่ดีทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในอดีตเหมาะสำหรับเป็นแหล่งผลิตที่ดีมีปัจจัยการผลิตที่สำคัญสามารถหาได้จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและเป็นแหล่งจำหน่ายหรือเป็นตลาดที่ดีมีการขนส่งสะดวกทางเรือ สำหรับในปัจจุบันเกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งชุมชนอยู่ใกล้เมืองหลวงทำให้เป็นแหล่งจำหน่ายที่ดีเป็นศูนย์กลางการค้าและพัฒนา กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่ดึงดูดลูกค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จุดอ่อน

- (1) ทรัพยากรการผลิตลดลง ทรัพยากรการผลิตที่สำคัญของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเริ่มหายากทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทำให้เครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

กว่าเดิมมากในขณะที่ราคาขายไม่สามารถกำหนดได้เนื่องจากมีผู้ผลิตจากที่อื่นหรือคู่แข่งจากภายนอกมากขึ้น

- (2) แรงงานมีฝีมือหายาก ช่างปั้นและช่างแกะสลักลายมีเหลืออยู่ไม่กี่คนและเด็กรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจจะฝึกหัดเพื่อเป็นอาชีพหลัก
- (3) ปัญหาทางการตลาดและการจัดการ ไม่ค่อยมีกลยุทธ์ทางการตลาด ส่วนใหญ่จะผลิตเฉพาะที่มีลูกค้ามาสั่งและบางครั้งลูกค้ามาสั่งทีละมากๆต้องใช้เวลาหรือทำไม่ทันในระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นในกระบวนการผลิตบางครั้งจะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ โดยเฉพาะเรื่องเตาเผา มักจะมีข้อจำกัด
- (4) การขาดการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการ ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด การรวมกลุ่มกันสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และการแก้ปัญหาทางด้านต่างๆ

โอกาส

- (1) นโยบายของรัฐบาล มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกาะเกร็ดได้รับการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี จึงส่งผลให้เกาะเกร็ดมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเที่ยวกันมากมาจนถึงทุกวันนี้ โดยเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูการสาธิตทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและซื้อสินค้ากลับไป ถือเป็น การเปิดตลาดทำให้ลูกค้าจากหลายๆที่มารู้จักงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา เนื่องจากที่เกาะเกร็ดเป็นที่ มีชื่อเสียงทางด้านงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
- (2) ภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัว ยิ่งภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวจะกระตุ้นให้มียุทธศาสตร์ท่องเที่ยวและอุปสงค์ต่อเครื่องปั้นดินเผาเพิ่มขึ้น
- (3) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการพัฒนาอุปกรณ์เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น ทำให้ประหยัดเวลาและสะดวกในการทำงานมากขึ้น

อุปสรรค

- (1) การมีคู่แข่งรายใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของเกาะเกร็ดลดลงเนื่องจากผลิตภัณฑ์บางอย่าง เช่น กระจก สามารถฝึกผลิตได้ง่ายไม่มีลักษณะเฉพาะจึงเกิดคู่แข่งได้ง่าย
- (2) การมีอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ เนื่องจากมีผู้ผลิตหลายรายเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายๆกันตลาดเป็นของผู้ซื้อ ผู้ซื้อจึงมีอำนาจการต่อรอง
- (3) การมีสินค้าอื่นมาทดแทน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการผลิตพลาสติก อลูมิเนียมทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามากขึ้น

และผลจากการวิจัยและการสัมมนากลุ่มย่อย แสดงให้เห็นว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันที่งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองกำลังประสบอยู่ในขั้นรุนแรง จึงขอเสนอกลยุทธ์เชิงรับ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์เชิงรับที่จะใช้สำหรับงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ด ได้แก่

1) กลยุทธ์การพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีลักษณะเฉพาะที่เกาะเกร็ด เพื่อพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น และผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีลักษณะเฉพาะ โดยมีแผนงานดังนี้

1.1 การส่งเสริมให้มีการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้มีความหลากหลายเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยแต่ยังคงแฝงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ โดยอาจจัดให้มีการประกวดการแข่งขันออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

1.2 การจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านการออกแบบ ดีไซน์ รูปแบบผลิตภัณฑ์และการสร้างสรรค์สินค้าใหม่และจัดแสดงผลงานเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมผลงานให้สามารถผลิตออกมาใช้งานได้จริง

1.3การจัดศูนย์ให้คำปรึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์และขั้นตอนในการผลิตเทคนิคใหม่

2) กลยุทธ์การพัฒนาทางด้านบุคคล ช่างฝีมือแรงงานและผู้ประกอบการทางด้านการจัดการและการตลาด เพื่อเพิ่มแรงงานฝีมือและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาและเพิ่มความรู้ทางด้านการตลาดและการบริหารจัดการให้กับชุมชนและสามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่ประสบได้ โดยมีแผนงานดังนี้

2.1 การจัดงานแสดงสินค้างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองโดยให้ช่างฝีมือทำการสาธิตวิธีการปั้นเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้มีคนมาสนใจงานศิลปะซึ่งจะเป็นทั้งการส่งเสริมการค้าและการฝึกอบรมสำหรับผู้สนใจจะเรียน

2.2 การจัดตั้งศูนย์อบรมฝึกหัดปั้นงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาและจัดให้มีการประกวดผลงานเพื่อสร้างชื่อเสียงสำหรับช่างฝีมือและทำให้เยาวชนสนใจงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามากขึ้น

2.3 การร่วมมือกับทางโรงเรียนในเกาะเกร็ดเพื่อฝึกอบรมการทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองให้นักเรียนที่สนใจ

2.4 การจัดอบรมความรู้ทางด้านการตลาดและการจัดการแก่ชุมชนและผู้ประกอบการและการให้คำปรึกษาทางการตลาด การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางด้านต่างๆ การจัดทำและออกแบบบรรจุภัณฑ์หีบห่อ รวมทั้งการรวมกลุ่มกันจัดงานแสดงสินค้านอกสถานที่

3) กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือในชุมชนเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง

เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และให้มีการรวมตัวกันของผู้ผลิตเพื่อทำให้มีอำนาจการต่อรองทางการตลาดและการร่วมกันพัฒนาชุมชน โดยมีแผนงานดังนี้

3.1 การจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานและสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน จัดหาผู้นำชุมชนและสร้างจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง

3.2 การเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางปฏิบัติและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคนในชุมชน งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองและชีวิตความเป็นอยู่และแสดงให้เห็นว่าที่งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาสามารถดำรงสืบมาได้จนถึงปัจจุบันด้วยการดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีเหตุผล มีความพอประมาณและมีภูมิคุ้มกันรวมทั้งดำเนินมาพร้อมด้วยความรู้ที่สะสมมาจากบรรพบุรุษและมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตคนในชุมชนมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนในชุมชนร่วมมือกันฝ่าฟันอุปสรรคและวิกฤตเศรษฐกิจมาได้จึงทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองดำรงอยู่ได้ถึงปัจจุบัน

3.3 การจัดอบรมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตและการดำเนินงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองอย่างจริงจัง โดยต้องสร้างจิตสำนึกและความศรัทธาให้กับคนในชุมชน

3 ผลการวิเคราะห์หาสภาพปัญหาของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองพบว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดเริ่มลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากปัญหาทางการผลิต ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ปัญหาทางด้านแรงงาน ขาดแรงงานฝีมือและปัญหาทางการตลาด อุปสงค์ของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบางชนิดลดลง การผลิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบางผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ไม่เหมาะสมที่จะผลิตที่บ้านเกาะเกร็ดเนื่องจากจะต้องใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าที่อื่นและไม่สะดวกในการขนย้าย อย่างไรก็ตามงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่บ้านเกาะเกร็ดก็สามารถฝ่าวิกฤตต่างๆมาได้เนื่องจากการร่วมมือกันของชุมชน วัดและหน่วยงานของภาครัฐบาลในการฟื้นฟูส่งเสริมให้ชุมชนกลับมาผลิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองขึ้นมาอีก ซึ่งในอนาคตจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชนร่วมกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้แฝงเอกลักษณ์เดิมของเกาะเกร็ดและร่วมกันฟื้นฟูให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาสามารถเป็นตัวแทนของศิลปวัฒนธรรมเดิมและสามารถนำมาประกอบเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืนต่อไป แต่หากคนในชุมชนและผู้ประกอบการต่างคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเพื่อความอยู่รอดของแต่ละคน งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองที่ทำขึ้นเองที่เกาะเกร็ดที่แฝงไว้ด้วยเอกลักษณ์เดิมก็จะลดลงเรื่อยๆและอาจหมดไปในที่สุดถ้าไม่ร่วมกันฟื้นฟูให้กลับมาอีก ซึ่งต้องดำเนินไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4 การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะช่วยให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองอยู่ได้อย่างยั่งยืน ทำรายได้ให้กับชุมชนมาตั้งแต่อดีตและถ่ายทอดภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมจนถึงปัจจุบันให้เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น จากการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ต่างๆแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา บ้านเกาะเกร็ดเป็นไปตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ดสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติฐาน ข้อที่ 2 ที่ว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ช่วยสร้างความยั่งยืนทาง

เศรษฐกิจแก่งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง บ้านเกาะเกร็ด แต่ตัวบ่งชี้บางตัวในปัจจุบันไม่สามารถเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจากสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนไป ดังนั้นจึงต้องนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ดังนั้นการนำหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

(1) หลักความพอประมาณในการสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
ได้แก่

- ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายอย่างที่เคยดำเนินมา ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยไม่ลงทุนเกินตัว
- นำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสบการณ์ ความชำนาญมาพัฒนาเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์และรูปแบบให้โดดเด่นมีลักษณะเฉพาะ โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น แต่เดิมใช้ดินและฟืนที่มีอยู่ในเกาะเกร็ดแต่ปัจจุบันหมดไปแล้วต้องสั่งซื้อจากที่อื่น ดังนั้นควรออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ใช้ดินน้อยลงหรือหาวัตถุดิบอื่นทดแทน

(2) หลักความมีเหตุผลในการสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
ได้แก่

- การตัดสินใจลงทุนและดำเนินงานอย่างมีเหตุผล
- ร่วมกันคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอย่างมีเหตุผล โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในการสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
ได้แก่

- ร่วมมือกันสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อจะสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้น
- ร่วมมือกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และให้มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เพื่อลดความเสี่ยง

(4) เงื่อนไขความรู้ในการสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
ได้แก่

- ศึกษาหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเทคนิคการผลิตใหม่จากภายนอก เพื่อนำมาพัฒนาการผลิตในชุมชน
- นำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเผยแพร่และอบรมสั่งสอนอย่างจริงจัง

(5) เงื่อนไขคุณธรรมในการสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง
ได้แก่

- ร่วมกันสร้างความสามัคคีในชุมชน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีความอดทน พากเพียร ซื่อสัตย์ในการทำงาน
- สร้างจิตสำนึกให้ลูกหลานรักใคร่และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง

ในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่าย ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความร่วมมือของคนในชุมชนต้องสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคีในชุมชนซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับข้อเสนอแนะของแต่ละฝ่ายได้แก่

ภาคเอกชน ผู้ประกอบการหรือหน่วยผลิต ชุมชนงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองบ้านเกาะเกร็ด

- 1 ร่วมมือกันเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองของตลาด ประชาสัมพันธ์และจัดงานแสดงสินค้า
- 2 ร่วมกันจัดตั้งศูนย์อบรมออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และให้คำปรึกษาทางด้านการตลาด การจัดการและเทคนิคการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ โดยขอความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- 3 ร่วมกันจัดตั้งศูนย์อบรมและสาธิตงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองอย่างต่อเนื่องโดยขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
- 4 ร่วมกันกำหนดประเภทสินค้าที่จะนำออกมาจำหน่ายเนื่องจากปัจจุบันได้มีการนำสินค้าที่ผลิตจากที่อื่นมาจำหน่ายที่เกาะเกร็ดมากขึ้นและมีบุคคลจากภายนอกเข้ามาค้าขายที่เกาะเกร็ดในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ซึ่งมิใช่เป็นสินค้าพื้นเมือง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาครัฐบาล

- 1 ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในระยะแรกรัฐบาลอาจต้องช่วยให้คำแนะนำและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน โดยปล่อยให้ชุมชนบริหารจัดการด้วยตนเองโดยมีภาครัฐคอยให้การสนับสนุนและเป็นที่ยปรึกษา
- 2 การวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนควรมีทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเน้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นหลัก
- 3 การเผยแพร่ความรู้และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต การสร้างชุมชนเข้มแข็งและการบริหารจัดการงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองให้เป็นไปตามกรอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาครัฐ

1. การร่วมสร้างจิตสำนึกให้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ
2. การร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการ จัดตั้งศูนย์ต่างๆหรือแนวทางปฏิบัติ กฎเกณฑ์ต่างๆ จำเป็นต้องเกิดจากความคิดเห็นของคนในชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากคนในชุมชนจะทราบอุปสรรคและปัญหาต่างๆดีกว่าบุคคลภายนอก ส่วนข้อมูลข่าวสารความรู้หรือเทคนิคการผลิตใหม่ๆ ข้อมูลทางด้านอุปสงค์ของตลาดหรือช่องทางการตลาดอาจต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกซึ่งต้องให้ภาครัฐคอยสนับสนุน โดยเฉพาะในระยะแรก

3. การร่วมกันนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ทั้งนี้ความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองจะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนทั้งผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ ช่างฝีมือ เยาวชนรุ่นหลังและภาคีรัฐบาล โดยร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและดำเนินชีวิตไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างความยั่งยืนของงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งฝ่ายชุมชนและภาคีรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในชุมชนต้องร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนให้มีจิตสำนึกร่วมกันที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ทั้งนี้โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งเท่าที่ผ่านมาจากการศึกษาพบว่างานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมือง บ้านเกาะเกร็ดสามารถฝ่าวิกฤตการณ์ต่างๆมาได้เนื่องจากการร่วมมือกันของชุมชน วัดและภาครัฐร่วมมือกันฟื้นฟูงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองให้อยู่ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดและจากการศึกษาพบว่าที่ผ่านมาลักษณะการทำงานและวิถีชีวิตของคนที่อยู่ในงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองมีพื้นฐานที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

